

10. 12. 2020

ID: 112261

Výhrada soupisu

Je-li více dědiců a uplatní-li výhradu soupisu, odpovídají toliko do výše ceny jimi nabytého dědického podílu. Uplatnění uvedeného práva rovněž snižuje odpovědnost dědice (dědiců) za splnění odkazů (viz § 1630 a § 1631 o. z.) a dává dědici (dědicům) právo navrhnout vyhledání dluhů zůstavitele (§ 1711 a § 1712 o. z.). Na druhé straně je třeba mít na zřeteli, že věřitelé - jelikož nejsou účastníky dědického řízení - nejsou vázáni v dědickém řízení stanovenou obvyklou cenou pozůstalosti či obvyklou cenou dědického podílu (bude-li prokázána jiná „obvyklá“ cena majetku zůstavitele, může být zvýšena odpovědnost dědiců za dluhy zůstavitele).

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 20 Cdo 387/2020-1207 ze dne 29.7.2020)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci výkonu rozhodnutí oprávněné CASPER CONSULTING a. s., se sídlem v P., zastoupené Mgr. S.B., advokátkou se sídlem v B., proti povinným 1) K. K., narozené XY, bytem XY, 2) V. L., narozené XY, bytem XY, oběma zastoupeným Mgr. P.T., advokátkou se sídlem v P., a 3) M. L., narozené XY, bytem XY, prodejem nemovitých věcí pro 2 013 453,60 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Příbrami pod sp. zn. 1 E 227/99, o dovolání povinných 1) a 2) proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 9. října 2019, č. j. 20 Co 290/2019-1164, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění :

1/ Ve shora označené věci výkonu rozhodnutí prodejem nemovitých věcí Okresní soud v Příbrami (dále „soud prvního stupně“) usnesením ze dne 7. 5. 2019, č. j. 1 E 227/99-1119, rozhodl, že na místo povinného V. L., zemřelého dne 31. března 2014, vstupují do řízení v záhlaví uvedené povinné 1) až 3), u kterých současně stanovil rozsah jejich odpovědnosti za dluhy zůstavitele, a to v případě povinné 3) podílem 25 %, povinné 1) podílem 35 % a povinné 2) podílem 40 %. Určením rozsahu odpovědnosti povinných za dluhy zůstavitele postupoval soud prvního stupně podle pokynu zrušovacího usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 4. 2019, sp. zn. 20 Cdo 1504/2018, a zohlednil, že dědicové uplatnili výhradu soupisu ve smyslu § 1706 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. z.“).

2/ Krajský soud v Praze (dále „odvolací soud“) usnesením ze dne 9. října 2019, č. j. 20 Co 290/2019-1164, usnesení soudu prvního stupně změnil tak, že do řízení na místo zůstavitele V. L. vstupují povinné 1) a 2), a to povinná 1) v rozsahu 2/3 pozemku parc. č. XY, jehož součástí je dům č. p. XY, a 2/3 pozemku parc. č. XY s podílem 2/3 na příslušenství tohoto pozemku, vše v katastrálním území XY, s odpovědností za dluhy zůstavitele ve výši nejvyššího podání, kterého bude prodejem v dražbě dosaženo, a povinná 2) vstupuje do řízení v rozsahu 1/2 pozemku parc. č. XY, jehož součástí je garáž, pozemků parc. č. XY a XY, 1/3 pozemku parc. č. XY, jehož součástí je dům č. p. XY, a 1/3 pozemku parc. č. XY, včetně podílu na příslušenství pozemku, vše v katastrálním území XY, s odpovědností za dluhy zůstavitele ve výši nejvyššího podání, kterého bude prodejem v dražbě dosaženo (výrok I.). Odvolací soud uzavřel, že dědičky mohou do řízení vstoupit pouze v rozsahu spoluvlastnických podílů k nemovitým věcem, jejichž prodej byl výkonem rozhodnutí nařízen a které byly (jsou) předmětem dědictví, přičemž rozsah jejich odpovědnosti je dán skutečnou hodnotou dědických podílů, jež lze zjistit v případě vedení výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí v dražbě až na základě nejvyššího podání v dražbě (není-li proto oceněním nemovitostí v dědickém řízení

exekuční soud vázán). Ve zbývajících výrocích (II. až V.) odvolací soud rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů.

3/ Usnesení odvolacího soudu napadly povinné 1) a 2) - dále též „dovolatelky“ - společným dovoláním, jehož přípustnost ve smyslu § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), vymezily ke všem předestřeným otázkám tak, že napadené usnesení odvolacího soudu závisí na vyřešení otázek hmotného a procesního práva, při jejichž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe soudu dovolacího soudu, konkrétně od usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. prosince 2014, sp. zn. 31 Cdo 1170/2012, uveřejněném pod číslem 30/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. února 2016, sp. zn. 26 Cdo 2213/2015. Rozhodnými otázkami jsou:

A) zda „se musí soud při rozhodování o procesním nástupnictví po zemřelém povinném zabývat tím, zda a v jakém rozsahu dovolatelky odpovídají za dluhy zesnulého povinného ke dni úmrtí povinného nebo ke dni jejich vstupu do řízení“;

B) zda se musí soud při rozhodování o procesním nástupnictví po zemřelém povinném zabývat odpovědností dovolatelek rovněž „za dluh povinné č. 2, který nezdědily, nebo jen za zděděnou část, kterou musí soud z předmětného závazku určit“;

C) zda „se musí soud při rozhodování o procesním nástupnictví po zemřelém povinném zabývat tím, v jakém rozsahu musí být výkon rozhodnutí zastaven, když povinné č. 2 zůstane polovina závazku, tj. 507 500 Kč s příslušenstvím, dovolatelky zdědily dohromady 75 % z druhé poloviny, tj. 380 625 Kč s příslušenstvím, a v části 126 875 Kč (zbývajících 25 %) nemá zesnulý nástupce v řízení“;

D) zda „je soud vázán výsledkem dědického řízení, a tedy i tím, jak dědický soud ocenil nemovité věci“;

E) zda „je soud vázán přihlášenou pohledávkou do dědického řízení a tedy pro vstupující dědice musí počítat s výší přihlášené pohledávky, a to ke dni úmrtí zesnulého povinného, nebo soud může vypočítat celkovou výši dluhu oprávněného ke dni rozhodnutí odvolacího soudu (...), a to aniž by např. zkoumal, zda od ukončení dědického řízení nedošlo ke stavení úročení pro „pochybení“ věřitele“, a

F) zda „je dnes již překonané usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2006, sp. zn. 30 Cdo 2953/2004, (...) usnesením Nejvyššího soudu ze dne 10. prosince 2014, sp. zn. 31 Cdo 1170/2012“.

4/ Právní posouzení odvolacího soudu je podle názoru dovolatelek v otázce stanovení rozsahu odpovědnosti za dluhy zůstavitele rozporné s hmotným i procesním právem (bez bližšího upřesnění těchto námitek), odůvodnění usnesení odvolacího soudu je nepřezkoumatelné a nespravedlivé je i uložení povinnosti k náhradě nákladů řízení.

5/ Oprávněná se ve svém vyjádření k dovolání ztotožnila s usnesením odvolacího soudu a navrhla, aby dovolací soud dovolání jako nepřípustné odmítl, popř. zamítl. Zdůraznila, že ve vztahu k její osobě odpovídají dědicové „v zákonném režimu univerzální sukcese limitovaném účinky vznesené výhrady soupisu“, tj. odpovídají za vymáhaný závazek zůstavitele do výše nabytých aktiv dědictví. V nynější fázi výkonu rozhodnutí nelze odpovědnost dědice za dluhy vyjádřit v penězích, má-li tato odpovědnost být „v souladu s účinky výhrady soupisu rovnající se skutečné hodnotě majetku“ nabytého dědicem. Výše takové hodnoty se projeví až ve výtěžku zpeněžení dotčených nemovitých věcí. Postup odvolacího soudu proto „bezpochyby odpovídá zákonodárcem nastavené úpravě univerzální sukcese“ při respektování limitace odpovědnosti dědice pouze do výše z dědictví nabytých aktiv, čímž nemůže dojít k nezákonnému postižení majetku dědice mimo zákonem stanovený rozsah, ale zároveň je pohledávka věřitele uspokojována v maximálně možné výši.

6/ Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (viz § 10a o. s. ř.) o dovolání povinných 1) a 2) rozhodl podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 30. 9. 2017 (srov. čl. II bod 2 zákona č. [296/2017](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a

některé další zákony), dále opět „o. s. ř.“, a po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno k tomu legitimovanými účastnicemi vykonávacího řízení (§ 255 odst. 1 o. s. ř.) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., a že je ohledně doposud dovolacím soudem neřešené otázky stanovení rozsahu procesního nástupnictví v řízení o výkon rozhodnutí prodejem nemovité věci přípustné (§ 237 o. s. ř.), dospěl k závěru, že dovolání povinných není opodstatněné.

7/ Dovolatelky v podaném dovolání odkázaly na obecné právní závěry usnesení velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne 10. prosince 2014, sp. zn. 31 Cdo 1170/2012, jenž se zabýval povinností soudů posoudit rozsah odpovědnosti dědice za dluhy zůstavitele již při rozhodování o tom, zda a s kým bude v řízení pokračováno (podle § 107 o. s. ř.), nikoliv teprve při rozhodování o věci samé, a to včetně případné povinnosti zastavit řízení v rozsahu, ve kterém dědic za dluhy zůstavitele neodpovídá (shodné závěry formuloval dovolací soud i v druhém - dovolatelkami označeném - usnesení ze dne 17. února 2016, sp. zn. 26 Cdo 2213/2015). Jestliže se odvolací soud v napadeném usnesení rozsahem odpovědnosti dědiček za dluhy zůstavitele zabýval a (se zohledněním výsledku dědického řízení a způsobu provedení výkonu rozhodnutí) konkrétní rozsah jejich odpovědnost určil, nemohl se odchýlit od dovolatelkami specifikovaných rozhodnutí dovolacího soudu (naopak rozhodoval ve shodě s právním názorem dovolacího soudu ve znění v této věci vydaného kasačního usnesení ze dne 17. dubna 2019, sp. zn. 20 Cdo 1504/2018).

8/ Vlastní rozsah, v jakém dovolatelky z titulu dědictví vstupují do vykonávacího řízení, odvolací soud vázal na velikost dědičkami nabytých spoluvlastnických podílů k nemovitým věcem. Zdůraznil, že teprve při dražbě nemovitostí bude zjištěno, jaká je skutečná cena spoluvlastnického podílu. Protože proti povinným není vedena exekuce, v níž lze postihnout i jiný majetek dědiců, ale nařízen je výkon rozhodnutí prodejem konkrétních nemovitostí, které dovolatelky dědictvím nabyly, přičemž prodejem těchto věcí v dražbě nemůže být hodnota dědictví překročena a z výtěžku dražby lze oprávněnou uspokojit (srov. bod 12. odůvodnění napadeného usnesení).

9/ Způsob určení rozsahu vstupu povinných do řízení vychází ze skutečnosti, že dovolatelky využily práva výhrady soupisu pozůstalosti podle ustanovení § 1674 až § 1676 o. z. Ačkoli zásadně dědici odpovídají za dluhy zůstavitele bez omezení, výhrada soupisu jim umožňuje, aby odpovídali pouze do výše ceny nabytého dědictví. Je-li více dědiců a uplatní-li výhradu soupisu, odpovídají toliko do výše ceny jimi nabytého dědického podílu. Uplatnění uvedeného práva rovněž snižuje odpovědnost dědice (dědiců) za splnění odkazů (viz § 1630 a § 1631 o. z.) a dává dědici (dědicům) právo navrhnout vyhledání dluhů zůstavitele (§ 1711 a § 1712 o. z.). Na druhé straně je třeba mít na zřeteli, že věřitelé - jelikož nejsou účastníky dědického řízení - nejsou vázáni v dědickém řízení stanovenou obvyklou cenou pozůstalosti či obvyklou cenou dědického podílu (bude-li prokázána jiná „obvyklá“ cena majetku zůstavitele, může být zvýšena odpovědnost dědiců za dluhy zůstavitele).

10/ Veškeré tyto principy „limitovaného“ nabytí dědictví v důsledku uplatněného práva výhrady soupisu odvolací soud napadeným usnesením respektoval, neboť výrokem stanovený rozsah odpovědnosti do řízení vstupujících dovolatelek (dědiček) za dluhy zůstavitele koresponduje s výsledkem dědického řízení (neodporuje-li současně důsledkům uplatněného práva výhrady soupisu pozůstalosti - viz shora), předchází případné a v principu opodstatněné námitce oprávněné (věřitelky) ohledně výše obvyklé ceny podílu určené v dědickém řízení a v neposlední řadě odráží specifika prováděného způsobu výkonu rozhodnutí. Odpovědnost za vymáhanou pohledávku (dluh zůstavitele) do vykonávacího řízení vstupujících dědiček vůči oprávněné společnosti se fakticky projeví až po dosažení nevyššího podání dražby a (následně) při rozvrhu výtěžku prodeje výkonem rozhodnutí dotčených a dědictvím nabytých nemovitých věcí. Z formulace výroku napadeného usnesení odvolacího soudu je nepochybné, že dovolatelky budou za závazek zůstavitele vůči oprávněné odpovídat pouze v poměrech jimi dědictvím nabytého podílu dotčených nemovitostí do výše reálné (tržní) ceny věcí, kterou při vstupu dědiček do řízení se zřetelem k využitému právu na

výhradu soupisu nelze předjímat. Napadené usnesení je proto správné, neboť v otázce procesního nástupnictví adekvátně reaguje na stávající právní úpravu dědického práva (viz část třetí hlava III. § 1475 až § 1720 o. z.).

11/ Zbylé a nikoli zcela přesvědčivě formulované námitky dovolání (ad B/, C/ a E/) svojí podstatou směřují k posouzení jiných otázek, než jaké byly řešeny jednak v usnesení odvolacího soudu, jednak v dovolatelkami označených rozhodnutích Nejvyššího soudu vycházejících ze zcela odlišných skutkových okolností (vyjma v uvedených rozhodnutích dovolacího soudu přijatých obecných právních závěrů, od nichž se však odvolací soud neodchýlil). U otázky ad D) a F) odvolací soud sice v bodě 10. odůvodnění usnesení konstatoval (ne)závažnost jednotlivých výroků vydaných v rámci dědického řízení (včetně ocenění nemovitých věcí), tím se však nemohl dostat do střetu s usnesením Nejvyššího soudu ze dne 10. prosince 2014, sp. zn. 31 Cdo 1170/2012, či usnesením Nejvyššího soudu ze dne 17. února 2016, sp. zn. 26 Cdo 2213/2015, neboť tato rozhodnutí se uvedenou otázkou vůbec nezabývala.

12/ V rozsahu dovolání směřujícímu proti výrokům II. až V. usnesení odvolacího soudu není dovolání přípustné podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř., napadají-li dovolatelky rozhodnutí v části výroků o nákladech řízení.

13/ Nejvyšší soud proto dovolání bez nařízení jednání (viz § 243a odst. 1 o. s. ř.) podle ustanovení § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítl.

14/ U přípustného dovolání Nejvyšší soud přihlédně k případným vadám řízení (srov. § 242 odst. 3 ve spojení s § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a/ a b/ a odst. 3 o. s. ř.); takové vady se z vykonávacího spisu nepodávají a k jejich označení ostatně dovolání explicitně nesměřovalo.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)